

Tollbamondás

Lotz János hétéves (betűkkel írják le!) volt, amikor szüleivel hazaköltöztek Amerikából Somogyvámosra. Itt hamarosan beiratkozott az elemi iskola 2. osztályába. Böhm tanító bácsi és az iskolás gyerekek érdeklődéssel hallgatták a kis János beszámolóját az utazásról. Elmesélte, hogy Amerikából Olaszországba hajóval érkeztek, onnan pedig vonattal utaztak hazáig. Jánoska kívülről tudta az összes állomás nevét, ahol a vonat megállt. Böhm tanító bácsi azonnal látta, hogy a kisfiú nagy tehetséggel megáldott diák, akinek nagyon jó a memóriája, kiválóan olvas és számol, ráadásul három nyelven is folyékonyan beszél: magyarul, angolul és németül. Már 2.-os korában többet tudott a falusi iskola 6.-os diákjainál. Nem is csoda, hogy már tízéves (betűkkel írják le!) korában felvették a bonyhádi gimnáziumba, ahol később kiváló eredménnyel érettségizett.

Útmutató a tollbamondáshoz

Írjuk fel a táblára: Böhm

Hívjuk fel a diákok figyelmét arra, hogy a sorszámneveket (2., 2.-os, 6.-os) számmal írják le!

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

A vesszők helyét mondjuk meg!

Minden hiba 1 pontot von le a 20 pontos összpontszámból, a vesszőhiba is.

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

Helyesírási feladatok

1. Varró Dániel Mászogató című művét olvashatod az alábbiakban. Másold le a vers négy-, illetve ötsoros versszakait helyesírási hibák nélkül! A településneveket és az e-mailjeit szót helyesen írtuk. A pontszám a hibás szavak számát jelzi.

13/

Varró Dániel: Mászogató

Hé, te baba! Hé, te!

Hová lesz a séta?

Nem mászom el Tömörkényig,

csak ide a vödörkévig.

Belehörgök ijesztően,

a szomszéd is **kilesz tőlem.**

Héka, baba! Héka!

Hová lesz a séta?

Nem megyek a mányi tóig,

csak a **távirányítóig.**

Átteszem a kettesre,

épp amikor fény **derülne**

a filmben a tettesre.

Hé, te baba! Hé, te!

Hová lesz a séta?

Nem mászom el Rédéig,

csak a papa gépéig.

E-mailjeit **befejezem,**

ne **főjön** a **feje** ezen.

Héka, baba! Héka!

Hová lesz a séta?

Nem megyek el Csátaljáig,

csak a cica tányérjáig.

Kieszem a kajáját,

úgy tudom, hogy kisbabáknak

kimondottan ajánlják.

Minden hibásan másolt szóért (abban az esetben is, amikor a tanuló helyesen írtat helytelenül írt le) 1 pontot kell levonni a maximálisan adható 13-ból.

2. a) Egészítsd ki az alábbi mondatokat a hiányzó betűvel vagy betűkkel! Nem biztos, hogy mindenhol szükség van a kiegészítésre. **16/**

b) Az így kapott mondatokat lásd el mondatvégi írásjellel! **8/**

Mihály nehezen mozdította meg a fájós bokáját.

Egy gyönyörű fióka bújt elő a pöttyös tojásból.

Anettet folyton megdicséri a tanár kiváló énekhangjáért.

Sürgősen keressünk egy hűvös helyet!

Vajon hová tűnik el mindig a kék szalagom?

Ó, de szívesen elutaznék egy távoli országba!

Ez a ruha tényleg karcsúsít téged!/?/.

A papámék kályháját javítóműhelybe kellene szállítani.

a) Minden hibátlan mondatért 2 pont adható. Minden egyes hibáért 1-1 pontot kell levonni mondatonként.

b) Minden hibátlan mondatvégi írásjel 1 pontot ér. A kulcstól eltérő megoldás is elfogadható, pl.: Mihály nehezen mozdította meg a fájós bokáját?

3. Állítsd számozással (1., 2., 3.) betűrendbe mindegyik oszlopban a szavakat! A példa alapján dolgozz! **5/**

Példa	1.	2.	3.	4.	5.
3. szarvas	1. olimpia	2. tavirózsa	2. bodros	1. fojtogató	1. Körös
1. szakáll	3. Olívia	3. taxiállomás	3. bodza	3. folytat	2. Körös
2. szalma	2. olíva	1. távirat	1. Bodri	2. folyó	3. köröz

4. Válaszd el minden lehetséges helyen a következő szavakat! **10/**

fo-rin-tért

húsz-szor

meg-ú-jul

leg-el-ső

asz-szony-ság

el-ké-redz-ke-dik

u-gyan-ak-kor

me-cha-ni-ka

Pé-te-rék

ta-xi-so-főr

5. Döntsd el, melyik a helyesen írt szó, majd írd a szám-, illetve betűjelét az üresen maradt helyre! 8/

1: az első a jó

2: a második a jó

X: mindkettő jó

0: egyik sem jó

1	2	
meg kell tennem	megkell tennem	1
3-mal osztható	8.-os tanuló	X
A Kis Herceg	Esti Hírlap	2
álarc	állítólag	X
El ne higgy mindent!	Elne higgy mindent!	1
megkülömböztet	vísszintes	0
fenn	fent	X
foglyuk	fogjuk	X

Összesen: 60 pont

Elért pontszám: _____

Szövegértési feladatok
Olvasd el figyelmesen a szöveget, majd válaszolj a feltett kérdésekre!

Tudni, tanulni, adakozni

Sokan tudják már közületek, hogy Lotz János 1923 és 1931 között a bonyhádi evangélikus gimnázium tanulója volt. Szokatlannak tűnhet, hogy egy szegény kisbirtokos családból származó gyermek gimnáziumban érettségizzen, de Lotz tehetségére, nyelvtudására – angolul és németül is folyékonyan beszélt – felfigyelt a somogyvámosi evangélikus elemi népiskola tanítója, **Böhm (Böjte) Sándor**. Az akkor még csak tízéves Lotz számára kiállította az 5–6. osztály elvégzéséről szóló bizonyítványt is; noha azt koránál fogva még nem végezhetette el, értelmi képességei és ismeretei alapján Böhm erre jogosultnak tartotta.

A gimnázium akkori igazgatójának, **Faik János**nak szemet szúrt a „csalafintaság”, de miután személyesen is meggyőződött a kisfiú kivételes tudásáról, tandíjmentességet és teljes ellátást – szállást, napi háromszori étkezést – biztosított számára (mivel abban az időben bentlakásos volt az iskola), s ráadásul esetenként ruhasegély kiutalását is elrendelte.

Az akkoriban szinte hihetetlen lehetőséget Lotz bőségesen kamatoztatta: mind a nyolc évet kitűnő eredménnyel zárta, a Petőfi Sándor önképzőkörben verseket, elbeszéléseket írt, fordított a latin, német, angol irodalomból. Ezek többségét az önképzőkör Érdemkönyvében meg is jelentették. Sorra nyerte az iskolai alapítvány pénzjutalmait, majd megválasztották az önképzőkör ifjúsági elnökévé.

A gimnázium támogatását Lotz soha nem felejtette el: amikor stockholmi egyetemi tanár lett, első fizetéséből ezer pengőt (mai értéken több mint félmillió forintot) utalt Bonyhádra, amelyből a gimnázium megalapította a Lotz János Könyvtárat.

Feladatok

1. Igaz vagy hamis az állítás? **5/**

a) Lotz nem végezte el az elemi iskola 5. osztályát.	igaz
b) A gimnáziumban tandíjat fizetett a legtöbb diák.	igaz
c) A tízéves Lotz már három nyelven tudott.	igaz
d) Lotz János alapította a könyvtárat a gimnáziumban.	hamis
e) 1931-ben kitűnő érettségit tett Lotz János.	igaz

2. Miben volt közös Böhm Sándor és Faik János? **2/**

iskolában dolgoznak (tanárok) támogatták a diák Lotz Jánost

3. A támogatásokról

a) Ki ítélte oda az alábbi juttatásokat? **4/**

ruhasegély	Faik János
pénzjutalom:	iskolai alapítvány
ezer pengő:	Lotz János
tandíjmentesség:	Faik János igazgató

b) Melyik a szöveg szerint a kakukktojás a három közül? Húzd alá!

1/

kamatoztat

kiutalás

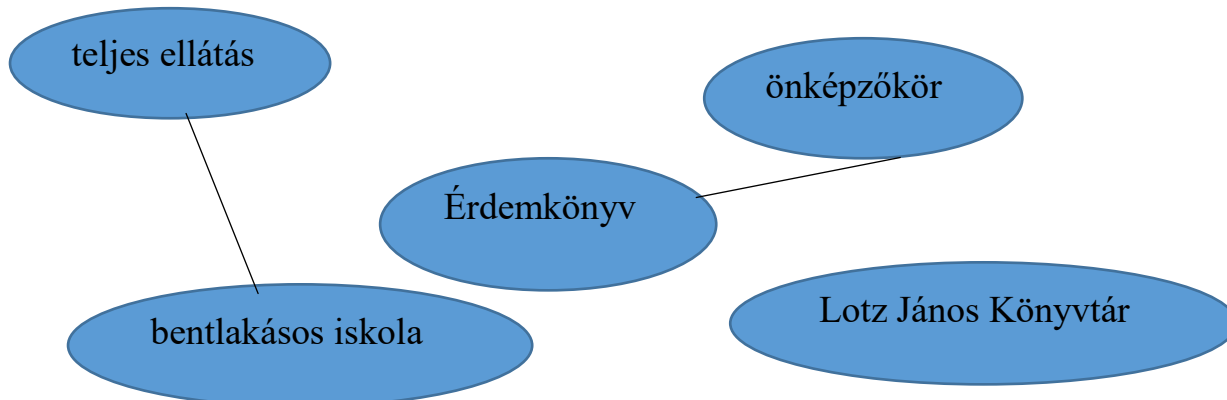
teljes ellátás

Miért? Mert nem pénzről/támogatásról, hanem Lotz tehetségéről van szó. (Mert ige.)

1/

4. Kösd össze az összetartozó fogalmakat! 2-2 elem tartozik össze szorosabban.

2/

Ha kettőnél több összekötés van, 0 pont jár a feladatra.

5. A szövegben szerepel a „csalafintaság” kifejezés. A feladat ezzel függ össze.

5/

Ki követte el a csalafintaságot? **Böhm Sándor**

Mit csinált ő? **5-6. osztályról kiállította a bizonyítványt, noha még nem végezte el Lotz János**

Hiba volt ez, mert **nem a valóságot tükrözte/ nem történt meg / tulajdonképpen hamisítás/ koránál fogva nem végezhetette el stb.** *(Minden hasonló tartalmú válasz elfogadható.)*

De érthető is, mert **a kisdíák értelmi képességei és ismeretei ezt mutatták.**

Egy rokon értelmű szó a csalafintaságra: **pl. ravaszság, lelemény(esség), találékonyosság, furfang, fortély, csel, illetve itt minden egynyelvű szótárban található szó elfogadható, ami stilisztikai szempontból illeszkedik a mondatba.**